

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 's-GRAVENHAGE

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		DN. 2007/1861	13 augustus 2007
onderwerp		doorkiesnummer	bijlagen
Verslag CoP14 CITES			2

_____ Geachte Voorzitter,

Hiermee informeer ik u over het verloop van de 14^e Conferentie van Partijen (CoP14) bij het CITES-Verdrag (Verdrag inzake de Internationale Handel in Bedreigde Dieren- en Plantensoorten). Deze door Nederland georganiseerde internationale conferentie vond plaats van 3 t/m 15 juni 2007, in het World Forum Congress Center (WFCC) in Den Haag. De bijeenkomst werd bijgewoond door ongeveer 1600 deelnemers, bestaande uit delegaties uit ruim 140 Partijstaten, vele waarnemers van Intergouvernementele Organisaties en Niet-Gouvernementele Organisaties.

Het CITES-verdrag werkt met drie bijlagen met verschillende beschermingsniveaus. Voor soorten geplaatst op bijlage I geldt een commercieel handelsverbod; bijlage II bestaan uit kwetsbare soorten waarvoor beperkte gereguleerde handel via een vergunning-systematiek wordt toegestaan; en bijlage III bestaat uit soorten die in minstens één land beschermd worden, dat verzocht heeft aan andere landen de handel te controleren. Zoals te verwachten was hebben met name de voorstellen voor de olifant, houtsoorten en mariene soorten, waaronder de Europese paling en haaien, de meeste aandacht getrokken. Voor wat betreft de algemene procedurele besluiten stonden de Strategische Visie, budget, handhaving en handel via internet en walvissen centraal.

Tevens heeft voor het eerst in de geschiedenis van CITES een Ministeriële rondetafel-conferentie plaatsgevonden, hieraan hebben meer dan 50 ministers deelgenomen.

1. **Besluiten over soortenvoorstellen**

In bijlage 1 bij deze brief treft u een compleet overzicht aan van de genomen beslissingen over de soortenvoorstellen. Onderstaand ga ik in op enkele belangrijke beslissingen:

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
13 augustus 2007	DN. 2007/1861	2

Olifanten

Sinds de jaren negentig is het Afrikaanse continent verdeeld over de manier waarop met de regulering van de internationale handel in olifanten moet worden omgegaan. Dit leidt traditiegetrouw tot sterk gepolariseerde posities.

Ook tijdens de veertiende Conferentie van Partijen waren de posities tussen verschillende Afrikaanse landen aanvankelijk sterk verdeeld. De 21 Afrikaanse landen onder aanvoering van Kenia en Mali streefden naar een 20-jarig moratorium op de handel in ivoor. De zuidelijke Afrikaanse landen onder aanvoering van Botswana en Namibië streefden een verruiming na van de handelsmogelijkheden. Een van de elementen van hun voorstellen was een jaarlijks in te stellen quotum ivoor. Beide groepen moesten van ver komen om een compromis te bereiken. Gedurende de gehele Conferentie hebben de Afrikaanse landen hard gewerkt om de schijnbaar onoverbrugbare verschillen te overwinnen. De Europese Unie en Nederland als voorzitter hebben zich actief ingezet bij het bereiken van een compromis. Dit is uiteindelijk gelukt en wordt door Partijstaten gezien als een historische doorbraak in CITES-verband.

Na 18 jaar verhitte discussies over dit dossier is uiteindelijk het door Tsjaad en Zambia geamendeerde voorstel met consensus van de Afrikaanse landen aangenomen. De kernonderdelen van het voorstel zijn dat er in een *single sale* alle legale ivoor in voorraad tot 31 januari 2007 verkocht mag worden, waarna een rustperiode van negen jaar wordt ingesteld. Gedurende deze periode mogen geen slagstanden en ruwe ivoor verhandeld worden. Overeenstemming is bereikt om een proces in te stellen om afspraken te maken hoe na die negen jaar verder gegaan wordt. Tevens wordt een fonds opgericht om de West- en Midden Afrikaanse landen te ondersteunen bij de bescherming van hun olifantenpopulaties. Ik heb als eerste toegezegd € 100.000 in dit fonds te storten.

Houtvoorstellen

De drie voorstellen over Ceder en Palissander, ingebracht door Duitsland namens de EU, zijn uiteindelijk ingetrokken. Nederland had gefaciliteerd bij het opstellen en indienen van de voorstellen. Opmerkelijk was dat de Latijns-Amerikaanse landen, waar deze houtsoorten voorkomen, *en bloc* tegen plaatsing waren van deze soorten op bijlage 2. Reden voor de afwijzing van de voorstellen voor opname op de bijlage van CITES is waarschijnlijk gelegen in de onvrede van Latijns-Amerika ten aanzien van mahonie, een al langer onder CITES beschermde houtsoort. Reeds enkele jaren voeren importlanden, onder aanvoering van de EU, druk uit op de regio om de exportquota van mahonie naar beneden bij te stellen en de handhaving te verbeteren. De regio heeft herhaaldelijk aangegeven er alles aan te doen wat in hun macht ligt. Hierdoor is het beeld ontstaan dat deze landen niet beloond worden voor hun inzet en dat keer op keer de duimschroeven verder worden aangedraaid. Om aan deze onvrede recht te doen is er een door alle partijen ondersteund compromis gevonden. De Partijen bij het CITES-verdrag hebben namelijk in een verklaring aangegeven bescherming en uiteindelijk opname van deze soorten erg belangrijk te vinden. Over het verloop van dit proces zijn heldere afspraken gemaakt. Dit zal hopelijk resulteren in voorstellen voor deze soorten, gedragen door de Latijns-Amerikaanse regio, voor een volgende CITES Conferentie.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
13 augustus 2007	DN. 2007/1861	3

Mariene voorstellen

Het voorstel van de EU, met actieve steun van Nederland voor opname van de Europese paling is met een grote meerderheid van stemmen aangenomen. Dit mag als een succes beschouwd worden. De palingstand is in 20 jaar tijd met ruim 95% achteruit gegaan. De handel in glasaal heeft desastreuze gevolgen voor de palingstand in de Europese wateren. Het door de Partijstaten aangenomen voorstel verbindt strenge voorwaarden aan de internationale handel. Meer dan 50% van de internationale handel in glasaal is bestemd voor de Aziatische markt.

In samenhang met het onlangs in de Europese Visserijraad aangenomen herstelplan voor de paling heb ik er vertrouwen in dat de paling zich kan gaan herstellen tot een niveau dat ook het bedrijfsleven een duurzame toekomst biedt.

De twee haaivoorstellen, de doornhaai en de haringhaai, ingediend door Duitsland namens de EU, zijn niet aangenomen. De voorstellen beoogden de handel in het zeer gewilde vlees en vinnen te reguleren. De verwachting was dat het een lastige discussie zou worden gezien het feit dat beide soorten in de wateren van zeer veel landen voorkomen. Betrouwbare data inzake biologische status en handelsdata is over een dergelijk groot verspreidingsgebied zeer moeilijk te vergaren. Dit argument werd door diverse landen aangewend om de voorstellen uiteindelijk te verwerpen.

2. Algemene besluiten

Bij een groot aantal onderwerpen is stilgestaan. Met actieve steun van Nederland zijn tijdens de conferentie belangrijke afspraken gemaakt op het gebied van handhaving, handel via internet en de verbetering van de leefomstandigheden van lokale bevolkingsgroepen, die afhankelijk zijn van hun directe leefmilieu. Op deze dossiers is goede vooruitgang geboekt. Daar ga ik nu kort op in:

Verskillende agendapunten over handhaving zijn de revue gepasseerd waarbij onderwerpen besproken werden zoals nationale rapportage verplichtingen, richtlijnen voor compliance en over de implementatie van de Conventie. Over handhaving en internet-handel heeft de EU twee documenten ingediend, beide roepen op om te komen tot een internationale workshop die concrete suggesties voor verbetering moeten voorbereiden en verdere aanbevelingen zullen doen die tijdens CoP15 in de vorm van een voorstel ter tafel gelegd zullen worden. Deze besluiten zijn beide aangenomen.

Het door de EU ingebrachte voorstel over CITES en de bijdrage die het kan leveren aan het verbeteren van de leefomstandigheden van lokale bevolkingsgroepen werd ook met overgrote meerderheid aangenomen. Hiermee wordt door de Partijstaten erkent dat CITES een belangrijke bijdrage kan leveren aan armoedebestrijding. Dit ondersteun ik volledig. De biologische- en handelscriteria die ten grondslag liggen aan de opname van soorten op de bijlagen verandert hierdoor niet. Door de aanneming van dit voorstel zullen hulpmiddelen ontwikkeld worden voor het vaststellen van de effecten (positieve en negatieve) van de opname van soorten op de CITES bijlagen, op de leefomstandigheden van de allerarmsten. In samenhang hiermee worden vrijwillige richtlijnen uitgewerkt op welke manier deze effecten geminimaliseerd dan wel benut kunnen worden ten gunste van de allerarmsten. Ik ben van mening dat CITES hiermee een extra impuls kan geven aan armoedebestrijding en hiermee een aanvullende bijdrage levert aan de eerste doelstelling van de Millennium Ontwikkelings Doelen voor 2015, bestrijden van armoede.

Datum Kenmerk
13 augustus 2007 DN. 2007/1861

Vervolgblad
4

Strategische Visie

Er is lang en intensief gediscussieerd over de Strategische Visie voor CITES voor de periode 2008-2013. Tot mijn grote tevredenheid is de doelstelling en structuur van het document grotendeels overeind gebleven.

Het doel is tweeledig: (1) verbeteren van de werking van de Conventie gericht op de toekomst; (2) zorgen dat het beleid van CITES wederzijds ondersteunend is aan internationale ontwikkelingen op milieugebied met inbegrip van nieuwe ontwikkelingen binnen het bestaande mandaat. De specifieke verwijzing dat CITES zich in de toekomst meer moet richten op commerciële hout- en mariene soorten is niet overgenomen met als argument dat CITES niet normatief soorten moet voordragen. In de ingestelde werkgroep is de verdere tekst, voor het merendeel bestaande uit de indicatoren van waaruit het te voeren beleid beoordeeld kan worden, met een stofkam doorgenomen. De werkgroep is er niet in geslaagd alles tijdig af te ronden. Het document is niettemin aangenomen met het voorstel om de overgebleven onbesproken indicatoren *en marge* van het Permanent Comité verder uit te werken.

In samenhang met de Strategische Visie vond de discussie plaats over het budget van CITES. Ook deze discussie verliep erg moeizaam gezien het feit dat een aantal landen niet in kon stemmen met een groei van de contributie. Nederland had ingezet op een hoger groei percentage maar landen als de VS, Japan en de meeste Zuid-Amerikaanse landen konden niet instemmen met een nominale groei van de contributie hoger dan 6%. Reëel gezien betekent dit een achteruitgang indien gecorrigeerd voor inflatie en wisselkoers verschillen.

Walvissen

Walvissen kwamen op twee manieren ter sprake. Allereerst het door Japan ingediende voorstel om alle walvissen die binnen het beheer van de IWC vallen door de bestaande CITES-processen te laten evalueren. Beoogde doel was om in het verlengde hiervan te komen tot voorstellen om (enkele) soorten over te hevelen van Bijlage I naar Bijlage II, waardoor op termijn handel tot de mogelijkheden zou horen. Dit voorstel heeft het niet gehaald.

In de lijst met taxa bestemd voor de periodieke herziening was ook de grijze vinvis opgenomen. In juli vorig jaar heeft het Dieren Comité hiermee met een nipte meerderheid ingestemd. Deze periodieke herziening heeft tot doel vast te stellen of soorten nog het juiste beschermingsniveau genieten of niet beter overgeheveld kunnen worden naar een lager beschermingsniveau. Dit onderwerp ligt daarmee in lijn met het voorstel dat ingediend was door Japan. Na een lang debat, vaak gefrustreerd doordat beroep werd gedaan op het Reglement van Orde is met meerderheid van stemmen besloten de grijze vinvis uit te sluiten van deze herziening. Als argument geldt dat de competentie en verantwoordelijkheid hiervoor bij de IWC ligt. Ook met deze beslissing ben ik erg ingenomen.

Datum Kenmerk
13 augustus 2007 DN. 2007/1861

Vervolgblad
5

Ministeriële Ronde Tafel Conferentie

Voor het eerst in de meer dan 30-jarige geschiedenis van CITES is door Nederland tijdens de conferentie een ministeriële rondetafelconferentie georganiseerd. Op 13 juni kwamen meer dan 50 natuurministers uit de gehele wereld bijeen. Zij spraken op mijn initiatief over een drietal thema's:

- de bijdrage van CITES aan de bredere duurzame ontwikkelingsagenda en de millenniumontwikkelingsdoelen;
- mogelijkheden ter versterking van de implementatie en naleving van CITES-afspraken;
- mogelijkheden van CITES om in een vroegtijdig stadium de handel in commerciële hout - en marinesoorten te reguleren, in samenwerking met bestaande verdragen en overeenkomsten.

De Ministeriële Ronde Tafel Bijeenkomst is succesvol verlopen. De aanwezige ministers hebben nadrukkelijke politieke richting gegeven op bovenstaande thema's. Belangrijke uitkomst van de Ministeriële Ronde Tafel bijeenkomst is de erkenning dat CITES, binnen haar eigen mandaat, een goede bijdrage kan leveren aan de bredere ontwikkelingsagenda. Daarnaast waren de aanwezige ministers van oordeel dat CITES weliswaar één van meest effectieve milieuverdragen is, maar dat er verbetering mogelijk is op het gebied van implementatie en naleving van CITES afspraken. Hierbij zijn onder meer concrete aanbevelingen gedaan over de versterking van de internationale samenwerking op het gebied van naleving.

Voorts stelden de ministers dat CITES op het gebied van commerciële hout- en mariene soorten een belangrijke toegevoegde waarde heeft ten opzichte van de bestaande institutionele context. Voorwaarde hierbij is dat CITES in een eerder stadium nadrukkelijker aansluiting zoekt bij bestaande instrumenten en organisaties. De uitkomsten van de Ronde Tafel Bijeenkomst heb ik vastgelegd in Voorzitterschapsconclusies. Deze zijn door de Conferentie van Partijen met instemming verwelkomd (zie bijlage 2). Ik hoop dat CITES in de toekomst vaker gebruik maakt van een Ministeriële Ronde Tafel bijeenkomst om te waarborgen dat het politieke draagvlak voor de uitvoering niet alleen blijft behouden, maar ook verder wordt versterkt.

Tot slot

Partijstaten toonden zich bij de afronding van de Conferentie zeer tevreden met de uitkomsten. Ik sluit mij hierbij aan. Er is een doorbraak bereikt op het zeer lastige olifantendossier op een manier die recht doet aan de gevoeligheden die leven op het Afrikaanse continent. De uitkomsten worden gedragen door het gehele Afrikaanse continent wat ik als cruciaal beschouw voor een goede naleving. Er ligt een mooi resultaat voor wat betreft de bescherming van de Europese paling. Verder zijn voor de houtsoorten met actieve steun van Nederland solide afspraken gemaakt met de oorsprongslanden. Een geleidelijke maar voorzichtige uitbreiding van CITES naar eveneens de regulering van commerciële soorten, waar nodig, is hiermee doorgezet.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
13 augustus 2007	DN. 2007/1861	6

De resultaten maken ook duidelijk dat we niet uit het oog moeten verliezen dat opname van soorten in de bijlagen van CITES geen doel op zich is. Politiek draagvlak, implementatie en naleving van de Conventie, een goede financiële onderbouwing van de Conventie om projecten uit te kunnen voeren, bewustwording, capaciteitsopbouw en technische assistentie zijn noodzakelijke voorwaarden om CITES in de toekomst effectief te laten zijn. De komende periode zal ik me op deze zaken blijven richten, deze elementen zijn daarmee onderdeel van het beleid dat ik wil voeren.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKwaliteit,

G. Verburg

Comité I: stand van zaken en genomen besluiten tot en met 14 juni 2007

VOORSTELLEN			Aangenomen	Afgewezen	In behandeling	
Fauna						
Zoogdieren						
1	Halfaapjes uit het geslacht Nycticebus	Van App. II naar App. I	x			
2	Rode lynx	Verwijderen van App. II		x		
3	Luipaard trofeeën	verhoging quotum voor Oeganda	x			
4	Afrikaanse olifanten en ivoor					ingetrokken
5	Afrikaanse olifanten en ivoor					ingetrokken
6	Afrikaanse olifanten en ivoor					ingetrokken
7	Afrikaanse olifanten en ivoor					Vooraf ingetrokken
nieuw voorstel	compromis ipv voorstellen 4, 5 en 6	handel in ruw en bewerkt ivoor	X			
8	Vicuña (kleine kameelachtige)	wol van Boliviaanse populaties	x			
9	Noord-Afrikaans edelhert	Opname in App. I		x		
10	Cuviers gazelle	Opname in App. I		x		
11	Dorcas gazelle	Opname in App. I				ingetrokken
12	Duingazelle	Opname in App. I	x			
andere dieren						
13	Zwarte kaaiman	Overhevelen van App. I naar App. II	x			
14	Guamalteekse korsthagedis	Overhevelen van App. II naar App. I	x			
15	Haringhaai	Opname in App. II		x		
16	Gewone doornhaai	Opname in App. II		x		
17	Zaagvisfamilie	Opname in App. I	x			
18	Europese aal (paling)	Opname in App. II	x			
19	Banggai kardinaalvis	Opname in App. II				ingetrokken
20	Caraïbische langoesten (2 soorten)	Opname in App. II				ingetrokken
21	Edelkoralen (Corallium-soorten)	Opname in App. I	x			
planten						
22	Arizona aloë	Verwijderen van App. I	x			
23	San Diego berengras	Overhevelen van App. I naar App. II	x			
24	Pereskia soorten (bladcactussen)	Verwijderen van App. II	x			
25	Pereskiopsis (bladcactus)	Verwijderen van App. II	x			
26	Annotatievoorschriften (#) 1, 4 en 8	Samenvoegen en aanpassen				ingetrokken
27	Amendement op # van diverse geslachten	Aanpassing	x			
28	Oconee klokje	Verwijderen van App. II	x			
29	Amendement op # van Euphorbia soorten	uitzondering voor enkele soorten				ingetrokken besluit aangenomen
30	Pernambuco of Brazielhout	Opname in App. II	x			
31	Palisander (Dalbergiasoorten)	Opname in App. II				ingetrokken besluit aangenomen
32	Palisander (Honduras Dalbergia)	Opname in App. II				ingetrokken besluit aangenomen
33	Cedersoorten (Cedrela geslacht)	Opname in App. II				ingetrokken besluit aangenomen
34	Amendement op # van Orchideeën soorten	aanpassing voor gekweekte hybriden		x		
35	Amendement op # van Orchideeën soorten	aanpassing voor gekweekte hybriden	x			(= 34 zonder Zuid-Amerikaanse soorten)
36	Amendement # van Taxus cuspidata	aanpassing voor onderdelen en derivaten				ingetrokken besluit aangenomen
37	Amendement op # 10 van 4 Taxus soorten	aanpassing voor onderdelen en derivaten	x			

Chair's Report of the

The Ministerial

Round Table

of the 14th meeting of the Conference of Parties

to the

Convention on International Trade

in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)

Ministers responsible for the implementation of the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES), present at the Ministerial Round Table (see Annex 1), gathered for the first time in its history, in The Hague, The Netherlands, on 13 June, on the occasion of the 14th meeting of the Conference of Parties to the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora.

The Ministers discussed the way in which they could strengthen political commitment and action at all levels in order to further the implementation and enforcement of CITES.

The Ministers discussed four key themes:

- The contribution of CITES to the broader biodiversity and sustainable development agenda;
- How to strengthen the implementation and enforcement of CITES;
- CITES role regarding timber species;
- CITES role regarding marine species.

The Chair's Report reflects the expressed views of the Ministers present at the Ministerial Round Table in this regard.

I. CITES contribution to Biodiversity and Sustainable Development Agenda

1. We acknowledged the critical importance of biodiversity – the variability among living organisms from all sources and ecological complexes of which they are part, including diversity within species, between species and of ecosystems – that has made earth a uniquely habitable place for humans and that is essential to our planet and our well-being.
2. We welcomed that CITES, since its inception, is one of the most successful multilateral environmental agreements in achieving its objectives by supporting that international trade in wildlife is non-detrimental to the survival of species and by combating illegal trade in wild fauna and flora to that end.

3. We acknowledged the role of CITES in conserving biodiversity and the contribution to its sustainable use by ensuring that no species of wild fauna or flora becomes or remains subject to unsustainable exploitation through international trade, thereby contributing to the significant reduction of the rate of biodiversity loss.
4. We welcomed the contribution of CITES, within a range of conventions, to the achievement of the World Summit on Sustainable Development target of significantly reducing the rate of biodiversity loss by 2010 as well as to the achievement of the internationally agreed development goals, including the Millennium Development Goals, in particular those with respect to poverty eradication and environmental sustainability, and acknowledged the need to strengthening political guidance and action at all levels to further enhance the contribution of CITES to this target and these goals, and we should act in this regard.
5. We recognized that international trade in wild animal and plant species represents a considerable economic value worldwide and that, when this international trade is conducted unsustainably and illegally, it can have far-reaching consequences for nature and the survival of animals and plants. Therefore, we need, inter alia, more insight in the economic consequences of the loss of biodiversity.
6. We emphasized within the framework of CITES the need to strengthen bilateral, regional and international cooperation, especially to establish and maintain cooperation with relevant multilateral environmental agreements, instruments, processes and United Nations bodies, relevant international and regional organizations, institutions and stakeholders.
7. We believed that we have to strive for a balance between the use of our natural resources, including sustainable international trade, on the one hand, and the protection and conservation of wild animals and plants, on the other, which also relies on awareness raising and adaptation of civil society.

II. Strengthening Implementation and Enforcement of CITES

8. We underlined the importance to strengthen the national implementation and enforcement capacity of Parties to improve and contribute to preventing unsustainable international trade in certain species of wild and fauna in accordance with CITES.
9. We acknowledged that international cooperation, including financial support, technology transfer, capacity-building and education plays a crucial catalytic role in supporting the efforts of all countries, particularly developing countries and countries with economies in transition, to further the implementation and enforcement of CITES.
10. We recognized, however, with great concern that despite the strengths of CITES, including its provisions for import and export monitoring requirements, non-detriment findings to the survival of species, science-based listings of species and concerted efforts at all levels to secure the implementation and enforcement of CITES, crime against

wildlife, including illegal internet trade, is at an unacceptable high level.

11. We, therefore, resolved to strengthening the implementation capacity of CITES through a coherent approach of incentives and disincentives aimed at reducing international illegal wildlife trade and ensuring compliance with the provisions of CITES, taking into account the root causes of illegal trade in wildlife, through, as appropriate:
 - a. strengthening national legislation, including sufficient penalties to act as a deterrent against illegal wildlife trade;
 - b. promotion and strengthening of public understanding of the importance of and the benefits provided by sustainable international trade in wild fauna and flora and the negative impacts of illegal wildlife trade;
 - c. provision of appropriate financial resources and means for the operation and implementation of CITES, including capacity-building programmes, taking into account the potential impact of international trade in wildlife on livelihoods;
 - d. administrative procedures that are transparent, practical, coherent and user-friendly, and reduce unnecessary administrative burdens;
 - e. facilitating and achieving compliance with obligations under CITES;
 - f. strengthening of scientific and technical cooperation;
 - g. enhancing cooperation and cross-sectoral policy and programme cooperation amongst sectors affecting and affected by international trade in wildlife, with a view to integrating the regulation of sustainable international trade in wildlife into national decision-making processes;
 - h. monitoring mechanisms, including criteria and indicators, assessing progress towards achieving the objectives of CITES;
 - i. promotion of regional programmes;
 - j. strengthening of the cooperation among Range States to ensure the effective management of natural resources.

12. We resolved to developing and implementing policies and measures at all levels that strengthen the enforcement capacity of CITES through, amongst others:
 - a. identification of wildlife trade as a priority area of enforcement;
 - b. the use of risk and intelligence assessments;
 - c. facilitation of access and exchange of information for relevant enforcement officers;
 - d. strengthening of training of enforcement officers;
 - e. adoption of national and regional action plans for coordination of enforcement taking into account of non-detriment finding to the survival of species;
 - f. enhanced collaboration of CITES Management Authorities with relevant bodies in the field of enforcement, including ICPO Interpol, the World Customs Organization and the CITES Secretariat;
 - g. facilitating adequate communication facilities, improved data-exchange between enforcement agencies;
 - h. strengthening national capacities to prevent poaching.

13. We encouraged the Conference of the Parties of CITES to take into consideration during its future meetings, where relevant and within its mandate, cross-cutting issues related to, inter alia, biodiversity, climate change, sustainable forest management and desertification.

III. CITES role regarding timber species

14. We recognized that sustainable forest management, as a dynamic and evolving concept, aims to maintain and enhance the economic, social and environmental values of forests, for the benefit of present and future generations.
15. We expressed concern about continued deforestation, forest degradation and loss of forest species, including through unsustainable and illegal trade of timber species, as well as the slow rate of afforestation and forest recovery and reforestation, and the resulting adverse impact on economies, the environment, including biological diversity and global warming, and the livelihoods of at least a billion people and their cultural heritage, and emphasized the need for more effective implementation of sustainable forest management at all levels to address these challenges.
16. We, therefore, promoted the enhancement of cooperation and coordination, if appropriate, between CITES and other timber species-related Conventions, organizations and processes in areas of mutual interest, in particular with the United Nations Forum on Forests, the International Tropical Timber Organization, the Convention on Biological Diversity, the United Nations Framework Convention on Climate Change and the Food and Agricultural Organization of the United Nations, taking into account existing forms of collaboration, with a view to addressing illicit international trafficking in forest products through, amongst others:
 - a. promotion of forest law, enforcement, and good governance at all levels;
 - b. promotion of synergies in the field of policy development, project and programme implementation, technical cooperation, and capacity building;
 - c. exchange of information and data amongst relevant Conventions, organizations and processes;
 - d. encouraging scientific review and improved inter-agency dialogue;
 - e. admission of the CITES Secretariat to the Collaborative Partnership on Forests;
17. We resolved to developing and implementing policies and measures at all levels in order to promote that international trade in timber species will not be detrimental to the survival of these species, through, amongst others:
 - a. improvement of controls of international trade;
 - b. analysis of trade structures and data sheets on origins and nomenclature, including population analysis of timber species;
 - c. sampling of international trade in co-operation with scientific laboratories;
 - d. strengthening technical cooperation;
 - e. strengthening global collaboration, including south-south collaboration.

IV CITES role regarding marine species

18. We recognized that oceans, seas, islands and coastal areas form an integrated and essential component of the Earth's ecosystem, and are critical for global food security, for sustaining economic prosperity and for the well-being of many national economies, particularly in developing countries.
19. We expressed concern about the state of the world's fish stocks, 75% of which is either depleted, overexploited or exploited to its full potential, including through unsustainable international trade in marine species, while also being aware of the projected increase in future demands on these marine stocks and the related risk of marine species becoming further endangered or even extinct.
20. We, therefore, promoted enhanced cooperation and coordination, where appropriate, between CITES, within its own mandate, and other marine species-related Conventions, organizations and processes in areas of mutual interest, in particular with the United Nations Convention on the Law of the Sea, the Food and Agricultural Organization of the United Nations, regional fisheries management organizations, International Whaling Committee and other relevant organizations in order to contribute to the sustainable management of marine species listed by CITES, and with a view to addressing illicit international trafficking in marine species through, amongst others:
 - a. promotion of law enforcement and good governance at all levels;
 - b. promotion of synergies in the field of policy development, project and programme implementation, technical cooperation, and capacity building;
 - c. exchange of information and data among relevant Conventions, organizations and processes.
21. We resolved to developing and implementing policies and measures at all levels in order to ensure that international trade in marine species will not be detrimental to the survival of these species, through, amongst others:
 - a. enhancement of enforcement capacities;
 - b. knowledge development of stock and population dynamic;
 - c. promotion of breeding programmes of overexploited marine species at an early stage;
 - d. assisting developing countries in combatting illegal, unregulated and unregulated fishing, including poaching, through, amongst others, capacity building;
 - e. creation of marine protected areas, where appropriate.
22. We expressed the view that CITES recognises the Food and Agricultural Organization of the United Nations and Regional Fishery Management Organizations for examining listing of commercially traded fish species and the competence of the International Whaling Committee for the assessment and the review of the stock levels of cetaceans.